

ki mu cvetni prah otresejo; zato naj se ondi, kjer po navadi jesenske megle zgodaj nastajajo, le zgodnji hmelj sadi. Suhi ali zlo vetrovni kraji, kjer poredkoma in po malem rôsa pada, niso za hmelj, ker se perje zavolj pomanjkanja vlage posuši in cvetni zarod se zamori.

Gospodarska skušnja.

(V pavolo zavito grozdje in sadje se dolgo ohrani frišno). Skušnja je učila, da ima pavola lastnost, marsiktero reč dolgo časa dobro ohraniti. Tako so steklenico (flaško) mesene juhe ali župe čez leto in dan prav dobro ohranili, ko so jo v pavolo rahlo zavili. Amerikanci so skusili to tudi z grozdem, tako-le: Grozd so pustili na pečli dolgo časa in celó noter do zime; potem so ga odrezali z ostrim nožem, in grozd, ko so mu odrebili vse gnjile jagode, pustili v mrzlem hramu; zatem so ga zavili v pavolo in položili v posódo iz belega plêha grozd na grozd, pa le toliko grozdov, da grozd grozda ni preveč tlačil; to storivši so zakapali pokrov s smolo. Tako shranjene posode se spravijo v hladnem hramu, v katerem pa ne zmrzuje. Tudi hruške in jabelka zavijajo Amerikanci v pavolo; tako zavite se ohranijo za prodaj dolgo dobre in tudi lepe v barvi.

(Sirovo maslo ali puter se dá najbolje umesti) v hramu, kjer ni gorkote čez 12 stopinj, pa tudi ne pod 10 stopinj Romirjevega gorkomera. Mleko in smetana morata imeti enako gorkoto, kar se lahko doseže, da se po potrebi zgrejeta ali pa shladita.

O Vodnikovem spominku.

V Radoljci 2. svečana 1862.

Zopet obhajamo rojstni god našega neumrlega Vodnika. Sveta dolžnost mi je tedaj o njegovem spominku spregovoriti.

Spomin slavnih rojakov v narodu je dokaz narodne probude in zavesti. Spomin se mora izraziti očitno, primerno, dostojno in koristno. V spominjevanji ležati mora novo kalivno seme za národne djanja, za izobraženje in poslavljenje naroda. Seme ne sme biti mrtvo, temuč mora imeti v sebi moč porodivno. Ako ima to sploh veljati v narodih, tedaj je posebno koristno vodilo o narodih, ki dremali so v teku vremen in nezgod, in se še le izbujajo iz težkega spanja. Kjer narodno polje razcveta se krasno in obilno, ondi ga primerno kinčajo ponosni spominki poslopij, stavb, slavolokov itd. Al kjer leži še polja toliko nerodovitnega, tam mora se najpopred obsejati s semenom narodnim.

To seme je slovstvo.

S slovstvenim napredovanjem zamoremo postaviti tedaj najdostojniši in najkoristniši spomin neumrjočemu Vodniku.

Moj nasvet je tedaj, da naj se darovi za njegov spominek donešeni, obrnejo za slovstvo in sicer tako, da se vsakoletne obresti od glavnice postavijo za darilo najizvrstnejemu slovstvenemu delu. *)

Za izpeljavo te namembe naj se ustavi odbor treh v slovstvenih rečeh zvedenih rodoljubov, ki imajo svetovati pravila in red za darila.

To je moja povrhna misel, ki si jo le za to izreči upam, ker bil sem pričetnik Vodnikovega spominka. To sem želel, in tudi v ta namen naberl darove, da bi postavil se očiten kamniten spominek ali pri rojstni hiši Vodnikovi ali na grobu njegovem ali v sredi Ljubljane. Sprememba mojih tadanjih misel opira se na boljše prevdarjeno pravilo zgorej izrečeno.

*) Nadjamo se, da vsakdo bo rad potrdil gosp. doktorjev nasvêt, ker vsako leto bi se iz obresti postavil po tem Vodniku duševen spominek, — glavnica pa ostane, da bo kadaj kakor koli vendar še mogoče z nabranimi novimi doneski postaviti kamniten ali železen spominek. Vred.

Treba tedaj, ker se imajo darovi drugače obrniti, kakor je bilo iz početka obljubljeni, da dragi rojaki in rodoljubi izrečejo: ali so s tem mojim predlogom zadovoljni ali ne? Naj tedaj oni, ki jim izrečena namemba ni po volji, naznanijo svojo misel kmalo vredništvu „Novic“ ali jo spregovoré kje drugod očitno.

Gledalo se bode na večino glasov ali molčečih in tedaj s to mislijo zastopljenih dariteljev, ali pa ji nasprotnih. Potem se bode zamoglo zastran odbora govoriti, da ta prime delo v roke, in ob letu bodemo imeli že lep in razveseliven dušen spominek Vodnikov.

Sicer pa obljubimo vsi rojaki danes, Vodniku postaviti v naših mislih, čutkih in delih spomin s tem, da sledimo zvesto za njim, našem vodnikom, na poti narodne omike in narodnega blagostanja.

Duh njegov naj edini vlada, vodi nas!

Dr. Lovro Toman.

Govori

v poslednji „besedi“ narodne čitavnice ljubljanske na čast Vodniku.

Govor Fr. Malavašičev.

„Ne hčere, ne sina
Po meni ne bó;
Dovolj je spomina —
Me pesmi pojó!“ —

Tako je pël v začetku tega stoletja naš oče Vodnik, — mož, kterega imenujemo Slovenca prvega, — mož, kterega iskrena ljubezen do domovine je unemala rojake na vse strani, — mož, kterega sto in četerti rojstni dan obhajati je namen nocojšne besede, namen mojega govora.

Srce mi vpada, trese se mi v persih, ko prevdarim, česa se lotil sem, da bi dosegel svoj namen, in ustregel Vam, Gospôda! Pa vendar — skušnja veljá!

„Ne hčere, ne sina
Po meni ne bó!“ — —

Imenitne, pomenljive besede! — Gospôda! ne zamerite, da jih obrnem drugače, kakor si jih je mislil naš oče Vodnik; ne zamerite mi, ako rečem brez ovinka, da je bil Vodnik v tej reči sicer prerok — pa v narodnem obziru kriv prerok, ko je pël:

Ne hčere, ne sina
Po meni ne bo! — —

Časi marsikoga prekanejo, in tudi njemu niso prizanesli. — Veselimo se, da se je tako zgodilo!

Ozrem naj se po tej krasni dvorani, ali v lepe ravnine slovenskih dežel, ali v obertne doline, na višave planinske; ozrem naj se na bregove bistre Save, dereče Drave, šumeče Mure, doneče Soče — ali naj me peljejo oči na obrežje bogatega jadranskega morja — naj pogledam na cveteče polje naše mlade pa rodovitne literature — — povsod, povsod — in vse, vse mi pričuje, da ima naš Vodnik sinov, kolikor je pravih mož in mladenčev slovenskih — mož in mladenčev, kterim današnji čas ni vganjka, kterih srca napaja kri čisto slovenska.

Gospodje! rekel sem, da je bil Vodnik kriv prerok, ko je pël v svoji otožnostil „Ne sina po meni ne bo!“

Prašam Vas, gospodje! ali ste Vodnikovih misel? Gotovo ne bi ne eden Vas hotel — ne mogel — ne smel reči: jez nisem Vodnikov sin!

Vidim Vam na obrazih, da ste njegovi zvesti, čvrsti sinovi, da ste tukaj v središču slovenstva namestovavci dragih bratov vseh slovenskih dežel, kteri nam nocoj morda v duhu pošiljajo svoje goreče želje, z nami se veseliti — z nami biti zvesti sinovi Vodnikovi! — Slava Vam! Slava vsem bratom Slovencom! — —

Ne hčere, ne sina
Po meni ne bo! —